

Ekologiskt jordbruk

Kuba har gått längst

Carmelo Ruiz Marrero

Kuba är det land i världen som gått längst och på kortast tid, från konventionellt industriellt jordbruk till organisk odling. Detta har uppmärksammats, hyllats och dokumenterats av många experter och observatörer inklusive jordreformforskaren Peter Rosset och jordbruksekologen Miguel Altieri, akademiska institutioner som Sociedad Científica Latinoamericana de Agroecología (SOCLA) och ideella organisationer som Food First och Worldwatch Institute. Det har också varit ämnet för en dokumentär "The Power of Community: How Cuba Survived Peak Oil" från 2006.

I Colombia hade jag för några månader sedan nöjet att samarbeta med de kubanska professorerna Fernando Funes och Luis Vasquez, båda internationellt erkända forskare. Funes säger att när Sovjet kollapsade och därmed handeln med Kuba så "krävde den kritiska situationen en förändring av jordbruket och ny teknologisk, ekonomisk, ekologisk och social dimension för att uppnå livsmedelssäkerhet."

Men innan andra länder försöker tillämpa de kubanska erfarenheterna måste landets unika och exceptionella omständigheter beaktas. Revolutionen 1959 och den följande jordreformen var en unik händelse i Latinamerika. Godsägarklassen besegrades och gick i exil. Landets rikedomar och jord omfördelades. Som ett resultat är tillgång på jord inget problem. Dessutom får alla förstklassig gratis utbildning och hälsovård. Latinamerikas storgodsägare, understödda av USAs dödsbringande upprorsbekämpning, har inte sparat några resurser, varken finansiella, ideologiska eller militära för att hindra en revolution till som den kubanska. Trots det finns mycket att lära av Kubas erfarenheter. En sak är att för att lyckas med omfattande ekologiskt jordbruk och för livsmedelsberoende behövs stort statligt stöd och planering.

Obyråkratiskt och uppfinningsrikt

Landets organiska revolution motsäger den vanliga bilden av byråkrati. Om kubanska staten vore så stelbent och ineffektiv som kritikerna påstår, så hade den inte vidtagit de rätta åtgärderna så snabbt och beslutsamt för att undvika en ödesdiger livsmedelsbrist. Bland de konkreta åtgärder som regeringen snabbt vidtog finns etableringen av 276 centra för reproduktion av insekter och svampar (entomofages och entomopathogens) som är naturliga fiender till växtsjukdomar; skapandet av ett Nationellt jordbruksprogram med 26 underavdelningar som spänner från odling av grönsaker, medicinalväxter, kryddor,

spannmål, frukt och uppfödning av hönor, kaniner, får, getter, grisar, bin och fisk; ett program för att främja ekologiskt jordbruk genom småbondeföreningen ANAP.

Funes förklarar grunderna i denna ekologiska jordbruksrevolution: "Den innefattade biologiska bekämpningsmedel, biologisk gödning, kompost, kompostmask, biojord, dragdjur i stor skala och snabbt." Här finns också blandodling, växelbruk, användning av kvävebindande grödor och ett urval ekologiska bekämpningsmedel mot sjukdomar och ogräs. Till detta fogades "En blandning av traditionella jordbruksmetoder och organisk gödning som infördes av spanjorer för flera hundra år sedan med 'bondförnuft'" som utan tvekan bidrog till att jordbrukssektorn visade en så snabb och övertygande återhämtning från krisen.

Direktiv uppifrån leder ingen vart

"Men att det inte räcker med att staten gör något framgår i Venezuela, Bolivia och Ecuador där progressiva regeringar gjort livsmedelsberoende och ekologiskt jordbruk till officiell politik. Deras regeringar gav universitet och jordbruksinstitut direktiv men inget hände. Byråkrater, agronomer och experter som utbildats och formats enligt USA-modellen för den gröna revolutionen med industriell, mekaniserad och omfattande användning av kemikalier brydde sig helt enkelt inte om direktiven uppifrån utan fortsatte som alltid med monokultur och bekämpningsmedel samtidigt som de ignorerade de nya metoderna för ekologisk odling och gräsrotsmobilisering. Därmed inte sagt att inget hände där. Anderna är ett av de viktigaste områdena för förnyelse inom ekologiskt jordbruk och Venezuela är värd för Paulo Freires Instituto Universitario Latinoamericano

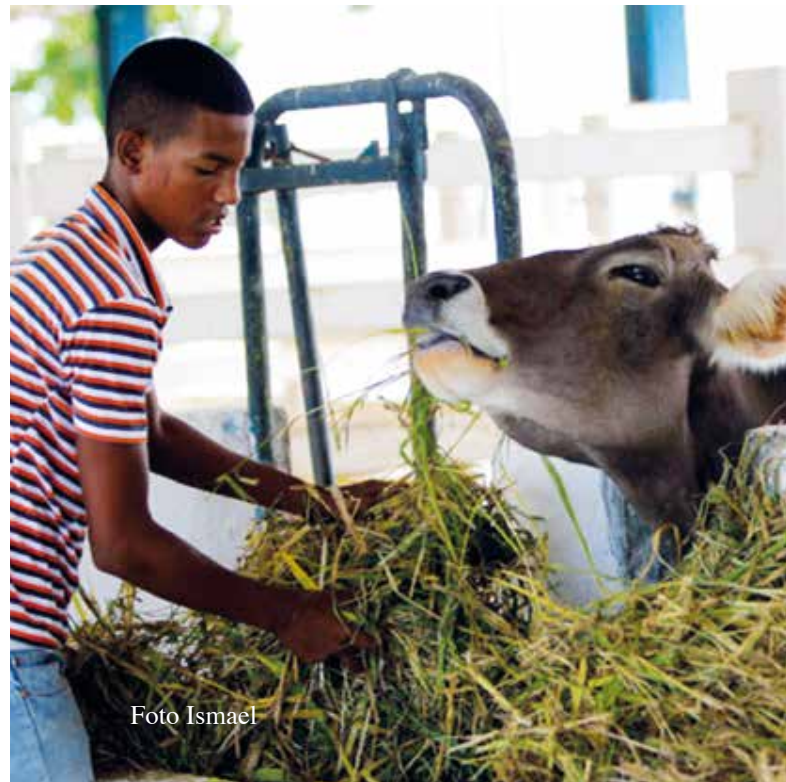

Foto Ismael

Foto Ismael

de Agroecologia (IALA). Men byråkratiskt motstånd på mellannivåer har hindrat en riktig förändring. Det dessa länder uppnått är bara en skugga av Kubas ekologiska revolution.

Decentralisering och deltagande

Genom en kombination av decentralisering och deltagande hindrade Kuba byråkratin från att ta död på den ekologiska jordbruksrevolutionen. En del stora statliga sockerodlingar bröts upp i kooperativa jordbruk (UBPC) för livsmedelsproduktion. Det har enligt Funes givit bönderna tillhörighet till jorden de brukar och själva bestämmer över. Det har ökat produktiviteten. Ett av kännetecknen är utvecklingen av deltagande metoder i forskning med horisontella processer med diskussion, utvärdering och anpassning till nya idéer och förslag. Mycket av metodiken kommer från Paulo Freires pedagogik. Enligt en nyutkommen bok, *Revolución Agroecológica en Cuba* (Ekologiska jordbruksrevolutionen på Kuba) av Peter Rosset m fl, har det ekologiska jordbruket på lite mer än tio år åstadkommit vad den konventionella modellen aldrig klarat varken i Kuba eller någon annanstans: att producera mer med mindre (valuta, insatsvaror, investeringar).

Enligt ANAP:s ordförande Orlando Lugo-Fonte är den viktigaste framgångsfaktorn revolutionen som gav oss och tillförsäkrade oss jord; som utbildade oss tekniskt och socialt; som lärde oss sätta värde på gemenskap, samarbete och solidaritet. Men framförallt, det gav landsbygdens kvinnor och män värdighet och gjorde dem till ägare och ansvariga för mycket mer än sin lilla jordplätt. Det har

gjort dem medvetna om sitt ansvar: att föda befolkningen och skydda miljön så att framtida generationer av kubaner också ska kunna äta och ha en ren och hälsosam miljö att leva i.

Kan hjälpa hela världen

Ledaren för MST, de jordlösas rörelse i Brasilien, Joao Pedro Stedile säger att ”tack vare sin revolutionära historia har de kubanska jordbrukarna samlat på sig många erfarenheter. De har hållit folkets revolution levande och i 50 år har de stått emot imperialismens aggressioner. Därför är jordbrukssektorn ideologiskt och vetenskapligt i stånd att hjälpa bönder i hela världen inför de utmaningar som kapitalet tvingar på oss.”

Samtidigt ska man inte romantisera Kubas verklighet. Det ekologiska jordbruket står inför allvarliga utmaningar och motsägelser. Regeringen planerar inte för att avskaffa konventionellt industriellt jordbruk och utveckling av GMO-grödor. Det är något som Funes och övriga kubanska jordbruksekologer motsätter sig. Några på toppnivå i kommunistpartiet ser ekologisk odling som en tillfällig lösning som kan avskaffas när resurserna finns. Men Funes, Vasquez och många andra kubanska jordbrukare är övertygade om att ekologisk odling är framgångsmetoden i dag och också i morgon. Som Funes säger. ”Låt oss odla ekologiskt, inte av nödvändighet, utan för att det är den rätta vägen.” (se sid 14, TV-diskussion om miljöpolitiken)

Källa Progreso Semanal 130612

Översättning: Zoltan Tiroler

Carmelo Ruiz Marrero är forskare och journalist i Puerto Rico